EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 4.6.2025
COM(2025) 224 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS

Sloveenia majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitika kohta

{SWD(2025) 224 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS

Sloveenia majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitika kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97,[1] eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

Üldised märkused

(1) Määruses (EL) 2024/1263, mis jõustus 30. aprillil 2024, on selgitatud majandusjuhtimise raamistiku eesmärke. Raamistik peaks reformide ja investeeringute abil edendama usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning vastupidavust ning ennetama valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Määruses on sedastatud, et nõukogu ja komisjon teevad Euroopa poolaasta raames mitmepoolset järelevalvet kooskõlas ELi toimimise lepingus sätestatud eesmärkide ja nõuetega. Euroopa poolaasta raames sõnastatakse eelkõige riigipõhised soovitused ja jälgitakse nende rakendamist. Määrusega edendatakse ka riikide vastutust oma eelarvepoliitika eest ning rõhutatakse selle poliitika keskpikka perspektiivi ja vajadust tagada nõuete tõhusam ja sidusam täitmine. Iga liikmesriik peab esitama nõukogule ja komisjonile oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava, mis sisaldab tema eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustusi ning mis on koostatud kas neljaks või viieks aastaks sõltuvalt tema tavapärase seadusandliku tsükli pikkusest. Neis kavades sisalduv netokulude[2] kava peab vastama määruse

[1] ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Netokulu, nagu see on määratletud määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 punktis 2: „netokulu“ – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud; ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed; iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga; iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks; v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

nõuetele, sealhulgas nõudele hoida valitsemissektori võlg kohandamisperioodi lõpuks usutavas langustrendis või viia see langustrendi või hoida see mõistlikul tasemel allpool 60 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning nõudele viia valitsemissektori eelarvepuudujääk keskpika perioodi jooksul alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse 3 % SKPst ja/või hoida see allpool kõnealust kontrollväärtust. Kohandamisperioodi võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab kohustuse viia ellu asjakohased reformid ja teha asjakohased investeeringud vastavalt määruses sätestatud kriteeriumidele.

(2) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,[3] millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide elluviimiseks ja investeeringute tegemiseks ning sellega kaasneb ELi rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta prioriteetidega soodustab taaste- ja vastupidavusrahastu majanduslikku ja sotsiaalset taastumist ning tõukab samas tagant kestlikke reforme ja investeeringuid, edendades eelkõige rohe- ja digipööret ning muutes liikmesriikide majanduse vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ning toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist.

(3) 27. veebruaril 2023 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435[4] (edaspidi „REPowerEU määrus“) eesmärk on järk-järgult kaotada ELi sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitab saavutada energiajulgeoleku ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning edendada ühtlasi taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. Sloveenia lisas oma riiklikusse taaste- ja vastupidavuskavasse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke.

(4) 30. aprillil 2021 esitas Sloveenia vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 19 ja määruse V lisas esitatud hindamissuunistega hindas komisjon Sloveenia taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust. 20. juulil 2021 võttis nõukogu vastu rakendusotsuse Sloveenia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta[5]. Rakendusotsust muudeti kõnealuse määruse artikli 18 lõike 2 alusel 16. oktoobril 2023, et ajakohastada tagastamatu rahalise toetuse maksimumsummat ja lisada REPowerEU peatükk[6]. Osamaksete tegemine sõltub sellest, kas komisjon võtab määruse artikli 24 lõike 5 alusel vastu otsuse, milles sedastatakse, et Sloveenia on rahuldavalt saavutanud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav

---

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1, ELI: http://data.europa. eu/eli/reg/2023/435/oj).

5 Nõukogu 20. juuli 2021. aasta rakendusotsus Sloveenia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (10612/21).

6 Nõukogu 16. oktoobri 2023. aasta rakendusotsus, millega muudetakse nõukogu 20. juuli 2021. aasta rakendusotsust Sloveenia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (13615/1/23).

saavutamine eeldab, et sama reformi või investeeringu puhul varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(5) 21. jaanuaril 2025 võttis nõukogu komisjoni soovituse põhjal vastu soovituse, millega kiidetakse heaks Sloveenia riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava[7]. Eelarve- ja struktuurikava on esitatud kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 11 ja artikli 36 lõike 1 punktiga a, see hõlmab ajavahemikku 2025–2028 ja selles sätestatud eelarve kohandamise perioodi pikkus on neli aastat.

(6) 26. novembril 2024 võttis komisjon vastu arvamuse Sloveenia 2025. aasta eelarvekava kohta. Samal kuupäeval võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu 2025. aasta häiremehhanismi aruande, milles nimetati Sloveeniat ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Komisjon võttis vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta ning ettepaneku 2025. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste rakendamist ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete järgimist. Nõukogu võttis euroala majanduspoliitikat käsitleva soovituse[8] vastu 13. mail 2025 ja ühise tööhõivearuande 10. märtsil 2025.

(7) 29. jaanuaril 2025 avaldas komisjon konkurentsivõime kompassi – strateegilise raamistiku, mille eesmärk on suurendada järgmisel viiel aastal ELi üleilmset konkurentsivõimet. Selles on kindlaks määratud kolm tegevusvaldkonda, mis on kestliku majanduskasvu tagamiseks üliolulised: i) innovatsioon; ii) süsinikuheite vähendamine ja konkurentsivõime ning iii) julgeolek. Innovatsioonilõhe kaotamiseks kavatseb EL edendada tööstusinnovatsiooni, toetada idufirmade kasvu selliste algatuste kaudu nagu ELi idu- ja kasvufirmade strateegia, ning soodustada kõrgtehnoloogia, näiteks tehisintellekti ja kvantarvutuse kasutuselevõttu. Selleks et muuta majandus keskkonnasäästlikumaks, on komisjon koostanud taskukohast energiat käsitleva tervikliku tegevuskava ja puhta tööstuse kokkuleppe, millega tagatakse, et üleminek puhtale energiale on kulutõhus ja konkurentsisõbralik (eeskätt suure energiakasutusega sektorite jaoks) ning aitab kiirendada majanduskasvu. Liigse sõltuvuse vähendamiseks ja julgeoleku suurendamiseks on liit võtnud kohustuse tugevdada üleilmseid kaubanduspartnerlusi, mitmekesistada tarneahelaid ning tagada juurdepääs kriitilisele toormele ja puhastele energiaallikatele. Neid prioriteete toetatakse horisontaalsete tugisüsteemide, nimelt õigusnormide lihtsustamise, ühtse turu süvendamise, konkurentsivõime rahastamise ning hoiuste ja investeeringute liidu loomise, oskuste ja kvaliteetsete töökohtade edendamise ning ELi poliitika parema koordineerimise kaudu. Konkurentsivõime kompass on kooskõlas Euroopa poolaasta põhimõtetega. Nõnda tagatakse, et liikmesriikide majanduspoliitika vastab komisjoni strateegilistele eesmärkidele, ning kujundatakse ühtne majandusjuhtimise käsitus, mis edendab kestlikku majanduskasvu, innovatsiooni ja vastupidavust kogu liidus.

(8) 2025. aastal jätkuvad nii majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta kui ka taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamine. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks endiselt oluline, kuna kavad aitavad tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on viimaste aastate asjakohastes riigipõhistes

[7] Nõukogu 13. mai 2025. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http:// data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

[8] Nõukogu 13. mai 2025. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http:// data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

soovitustes esile toodud. Need riigipõhised soovitused on sama asjakohased muudetud taaste- ja vastupidavuskavade hindamisel, mis toimub vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 21.

(9) 2025. aasta riigipõhistes soovitustes käsitletakse peamisi majanduspoliitilisi probleeme, mida ei ole taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvate meetmetega piisaval määral lahendatud. Arvesse võetakse ka probleeme, mis on kindlaks tehtud 2019.–2024. aasta riigipõhistes soovitustes.

(10) 4. juunil 2025 avaldas komisjon Sloveenia kohta 2025. aasta riigiaruande. Selles on hinnatud Sloveenia edusamme asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehtud kokkuvõte sellest, kuidas Sloveenia on rakendanud taaste- ja vastupidavuskava. Kõnealuse analüüsi põhjal on riigiaruandes kindlaks tehtud Sloveenia kõige pakilisemad probleemid. Samuti on hinnatud Sloveenia edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

Hinnang iga-aastasele eduaruandele

(11) 21. jaanuaril 2025 soovitas nõukogu Sloveenial kehtestada järgmised netokulude maksimaalsed kasvumäärad: 5,6 % 2025. aastaks, 4,4 % 2026. aastaks, 4,1 % 2027. aastaks ja 4,0 % 2028. aastaks. Need määrad vastavad maksimaalsetele kumulatiivsetele kasvumääradele, mis on arvutatud võrdluses baasaastaga 2023 ning mis on 2025. aastal 12,1 %, 2026. aastal 17,0 %, 2027. aastal 21,8 % ja 2028. aastal 26,6 %. 28. aprillil 2025 esitas Sloveenia oma iga-aastase eduaruande[9] netokulude soovitatud maksimaalsete kasvumäärade järgimise ning Euroopa poolaasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud peamiste probleemide lahendamiseks vajalike reformide ja investeeringute rakendamise kohta. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab iga-aastane eduaruanne ka Sloveenia kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

(12) Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja selle tagajärjed kujutavad endast Euroopa Liidu jaoks eksistentsiaalset väljakutset. Komisjon on soovitanud koordineeritult aktiveerida stabiilsuse ja kasvu paktiga ette nähtud riikide vabastusklausli, et toetada ELi jõupingutusi, mille eesmärk on suurendada kiiresti ja märkimisväärselt kaitsekulutusi. Euroopa Ülemkogu kiitis selle ettepaneku 6. märtsil 2025 heaks. Sloveenia 29. aprilli 2025. aasta taotluse alusel võttis nõukogu [kuupäev] komisjoni soovituse alusel vastu soovituse,[10] millega võimaldatakse Sloveenial kalduda netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale ja neid ületada.

(13) Eurostati kinnitatud andmete[11] põhjal vähenes Sloveenia valitsemissektori eelarvepuudujääk 2,6 %st SKPst 2023. aastal 0,9 %ni SKPst 2024. aastal, samal ajal kui valitsemissektori võlg suurenes 68,4 %st SKPst 2023. aasta lõpus 67,0 %ni SKPst 2024. aasta lõpus. Komisjoni arvutuste kohaselt osutavad need muutused sellele, et netokulude kasvumäär oli 2024. aastal 4,5 %. Sloveenia on oma iga-aastases

[9] 2025. aasta eduaruannetega saab tutvuda aadressil https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

[10] Nõukogu soovitus, millega võimaldatakse Sloveenial kalduda soovitatud netokulude kavast kõrvale ja selle määrasid ületada (riikide vabastusklausli aktiveerimine), [palume täiendada: ELT C/2025/xxx, x.x.2025].

[11] Eurostat, Euro Indicators, 22. aprill 2025.

eduaruandes hinnanud netokulude kasvuks 2024. aastal 4,5 %. Komisjoni prognooside kohaselt oli eelarvepoliitika,[12] mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2024. aastal pärssiv (1,1 % SKPst).

(14) Iga-aastase eduaruande kohaselt kasvab reaalne SKP Sloveenia eelarveprognooside aluseks oleva makromajandusliku stsenaariumi kohaselt 2025. aastal 2,1 % ja 2026. aastal 2,4 %, samas kui THHI inflatsioon peaks 2025. aastal olema 2,3 % ja 2026. aastal 2,3 %. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2025. aastal 2,0 % ja 2026. aastal 2,4 % ning THHI inflatsioon on 2025. aastal 2,1 % ja 2026. aastal 1,9 %.

(15) Iga-aastases eduaruandes on prognoositud, et valitsemissektori eelarvepuudujääk kasvab 2025. aastal 1,9 %ni SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2025. aasta lõpuks vähenema 66,0 %ni. Need suundumused osutavad netokulude 5,3 % suurusele kasvule 2025. aastal. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarvepuudujääk 2025. aastal 1,3 % SKPst. Puudujäägi suurenemine 2025. aastal tuleneb peamiselt väiksemast omanditulust ja töötajate suurematest hüvitistest, mille põhjuseks on avaliku sektori palgareformi järkjärguline käivitamine. Komisjoni arvutuste kohaselt osutavad need muutused netokulude 4,6 % suurusele kasvule 2025. aastal. Iga-aastase eduaruandega võrreldes väiksem prognoositud netokulu kasv ning komisjoni ja Sloveenia prognoositud valitsemissektori eelarvepositsiooni erinevus tulenevad peamiselt väiksemana prognoositud kapitali kogumahutusest põhivarasse ja kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmete erinevast hindamisest. Ühtlasi prognoosib komisjon suuremat tulu tootmis- ja impordimaksudest ja sotsiaalmaksetest ning see selgitab veelgi komisjoni ja Sloveenia prognoositud valitsemissektori eelarvepositsiooni erinevust. Komisjoni hinnangul on eelarvepoliitika, mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2025. aastal ekspansiivne (0,3 % SKPst). Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2025. aasta lõpuks vähenema 65,5 %-le.

(16) Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt rahastatakse 2025. aastal taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest üldiseid avaliku sektori kulutusi mahus 0,9 % SKPst (2024. aastal 0,3 % SKPst). Taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest rahastatavad kulutused võimaldavad teha kvaliteetseid investeeringuid ja viia ellu tootlikkust suurendavaid reforme, ilma et see mõjutaks otseselt Sloveenia valitsemissektori eelarvepositsiooni ja võlga.

(17) Valitsemissektori kaitsekulutused püsisid Sloveenias aastatel 2021–2023 stabiilselt 1,2 % juures SKPst[13]. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid kaitsekulutused olema 2024. aastal 1,4 % ja kasvama 2025. aastal 1,6 %ni SKPst. See tähendab, et kasv on võrreldes 2021. aastaga 0,4 protsendipunkti SKPst. Ajavahemik, mil on aktiveeritud riiklik vabastusklausel (2025–2028), võimaldab Sloveenial vaadata ümber valitsemissektori kulude prioriteedid või suurendada valitsemissektori tulusid, tagamaks, et püsivalt suuremad kaitsekulutused ei ohusta keskpikas perspektiivis riigi rahanduse jätkusuutlikkust.

---

12 Eelarvepoliitika on määratletud valitsemissektori eelarvepositsiooni iga-aastase muutuse näitajana. Selle eesmärk on hinnata nii riiklikult kui ka ELi eelarvest rahastatavast eelarvepoliitikast tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitikat mõõdetakse i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutuse erinevusena, võttes arvesse ka taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude ELi vahenditega rahastatavaid kulusid.

13 Eurostat, valitsemissektori kulud valitsemisfunktsioonide klassifikaatori (COFOG) alusel.

(18) Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid Sloveenia netokulud suurenema 2025. aastal 4,6 % ning 2024. ja 2025. aastal kumulatiivselt 9,3 %. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi järgi peaks Sloveenia netokulude kasv 2025. aastal jääma soovitatud maksimaalsest kasvumäärast allapoole, ja seda nii aasta lõikes kui ka 2024. ja 2025. aasta peale kokku.

(19) Iga-aastane eduaruanne ei sisalda eelarveprognoose 2025. aastale järgneva aja kohta. 2025. aasta kevadprognoosi koostamise ajal komisjonile teada olnud poliitikameetmete põhjal hindas komisjon valitsemissektori eelarvepuudujäägiks 2026. aastal 1,5 % SKPst. Puudujäägi suurenemine 2026. aastal kajastab peamiselt suuremaid hüvitisi töötajatele. Need suundumused osutavad netokulude 7,0 % suurusele kasvule 2026. aastal. Komisjoni hinnangul on eelarvepoliitika, mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2026. aastal ekspansiivne (0,8 % SKPst). Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks komisjoni prognoosi kohaselt vähenema 2026. aasta lõpuks 63,8 %ni.

Peamised poliitilised probleemid

(20) Sloveenia maksude suhe SKPsse jääb alla ELi keskmise, kuid selle koostis ei ole majanduskasvu soodustav. Üksikisiku tulumaksu kõrgeim vahemik ja üksikisiku maksukiil[14] eri sissetulekutasemete puhul on endiselt ELi kõrgeimate seas. Samal ajal on omandimaksud, sealhulgas perioodilised omandimaksud, endiselt väga madalad ja nende osakaal on vähem kui pool ELi keskmisest. Maksukiilu vähendamine vähendaks tööjõukulusid, suurendaks tööjõunõudlust ja parandaks konkurentsivõimet. Lisaks võivad kõrgemad netopalgad suurendada tööjõu pakkumist. Kuigi keskkonnamaksudest saadava tulu osakaal on üle ELi keskmise, võiks maksusüsteemi kasutada keskkonnahoidlike eesmärkide edasiseks edendamiseks, sealhulgas põhimõtte „saastaja maksab“ kohaldamise kaudu.

(21) Sloveenias prognoositakse vananemisega seotud kulude märkimisväärset suurenemist, mille tulemusena kasvavad lähiaastakümnetel kulutused tervishoiule, pikaajalisele hooldusele ja pensionisüsteemile. Riiklik taaste- ja vastupidavuskava sisaldab juba mitut meedet nende süsteemide rahanduslik jätkusuutlikkuse toetamiseks ning läbivaatamisklausli lisamist pikaajalise hoolduse seadusesse võib pidada oluliseks paranduseks. Lisaks kavale oleks siiski oluline jälgida kulutusi, et tagada sotsiaalkaitse piisavus ja rahanduslik jätkusuutlikkus, sest eespool nimetatud süsteemide mitu elementi ei ole veel lõplikult valmis ja majanduskeskkond muutub pidevalt. Kulutuste läbivaatamist peetakse kasulikuks vahendiks, et teha kindlaks madalama prioriteediga või ebatõhusa kulutamisega valdkonnad ning sellest tuleneva kokkuhoiu võiks ümber jaotada, et lahendada uusi eelarveprobleeme kaitse- ja digi- ja rohepöörde valdkonnas ning kaotada innovatsioonilõhe, millele tehtavaid kulutusi tuleb hoida kõrgemal tasemel.

(22) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab riiklik taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need peaksid aitama tulemuslikult lahendada kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on kindlaks tehtud asjakohastes riigipõhistes soovitustes. Järele jäänud lühikese aja jooksul on oluline taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas selle REPowerEU peatükk tulemuslikult ellu rakendada, et suurendada rohe- ja digipöörde

[14] Maksukiil on üksikisiku tulumaksu ning töötaja ja tööandja sotsiaalkindlustusmaksete summa, millest on maha arvatud peretoetused, väljendatuna protsendina tööjõu kogukuludest.

kaudu Sloveenia pikaajalist konkurentsivõimet ning tagada samal ajal sotsiaalne õiglus. Taaste- ja vastupidavuskavast tulenevate kohustuste täitmiseks 2026. aasta augustiks on oluline, et Sloveenia kiirendaks reformide ja investeeringute elluviimist, tegeledes asjaomaste probleemidega. Investeeringud on koondatud rakendusperioodi lõppu ning see võib põhjustada mitmel tasandil märkimisväärseid suutlikkusega seotud probleeme. Seepärast tuleks sellele erilist tähelepanu pöörata. Endiselt on oluline süstemaatiliselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonna organisatsioone ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane vastutus taaste- ja vastupidavuskava eduka rakendamise eest.

(23) Sloveenias on hakatud kiiremini rakendama ühtekuuluvuspoliitika programme, mis hõlmavad toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF), Õiglase Ülemineku Fondist (JTF), Euroopa Sotsiaalfond+-ist (ESF+) ja Ühtekuuluvusfondist. Tähtis on nende programmide kiiret rakendamist jätkata ning suurendada selle mõju kohapeal maksimumini. Sloveenia võtab juba oma ühtekuuluvuspoliitika programmi raames meetmeid konkurentsivõime ja majanduskasvu edendamiseks. Samal ajal on Sloveenial jätkuvalt probleeme, muu hulgas on vaja suurendada konkurentsivõimet sellega, et keskendutakse innovatsioonile, kaasa arvatud kriitilise tähtsusega tehnoloogiate arendamisele ja tootmisele, ent probleeme on ka seoses energiasüsteemi ümberkujundamise, veemajanduse kerksuse ja eluasememajandusega, mis on eriti aktuaalne linnakeskuste ja selliste piirkondade jaoks, kus on palju turismi ning oskuste nappus ja nõudlusele mittevastavus, seda ka seoses digi- ja roheoskuste, võõrtöötajate ja haavatavate elanikkonnarühmade tööturule integreerimise ning kvaliteetsete, piisavate ja taskukohaste kogukonnapõhiste sotsiaalteenuste arendamisega. Kooskõlas määruse (EL) 2021/1060 artikliga 18 ja ühtekuuluvuspoliitika fondide vahehindamise osana nõutakse Sloveenialt, et ta vaataks oma programmi läbi ja võtaks selles muu hulgas arvesse 2024. aasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud probleeme. Komisjoni 1. aprillil 2025 vastu võetud ettepanekutega[15] on kõigi programmide vahehindamise tulemuste täiendamise tähtaega 31. märts 2025 pikendatud. Samuti on sellega ette nähtud paindlikkusmeetmed, mis peaksid aitama kiirendada programmide rakendamist, ja stiimulid liikmesriikidele, et nad eraldaksid ühtekuuluvuspoliitika vahendeid toetamaks liidu viit strateegilist prioriteetset valdkonda, nimelt konkurentsivõimet strateegiliste tehnoloogiate, kaitse, eluaseme, veesüsteemide kerksuse ja energiasüsteemi ümberkujundamise vallas.

(24) Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) annab võimaluse investeerida ühte ELi kesksesse strateegilisse prioriteeti ja tugevdada seeläbi ELi konkurentsivõimet. STEP teeb koostööd 11 olemasoleva ELi fondiga. Liikmesriigid võivad panustada ka programmi „InvestEU“, et toetada investeeringuid prioriteetsetesse valdkondadesse. Sloveenia saaks neid algatusi kasutada elutähtsa tehnoloogia, sealhulgas puhta ja ressursitõhusa tehnoloogia arendamise või tootmise soodustamiseks.

(25) Lisaks majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele, mida lahendatakse taaste- ja vastupidavuskava ning muude ELi fondide abil, on Sloveenial mitmeid muid probleeme, mis on seotud energeetikasektori, kestliku transpordi, kliimakerksuse ja keskkonna, ärikeskkonna, konkurentsivõime ja tööjõupuudusega.

---

15 Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1058 ja (EL) 2021/1056 seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vahehindamise raames (COM(2025) 123 final).

(26) Nagu märgitakse konkurentsivõime kompassis, peavad kõik ELi, liikmesriikide ja kohalikud institutsioonid tegema suuri jõupingutusi, et koostada lihtsamaid reegleid ja kiirendada haldusmenetlusi. Komisjon on seadnud halduskoormuse vähendamiseks ambitsioonikad eesmärgid: vähemalt 25 % ja VKEde puhul vähemalt 35 % ning on loonud uued vahendid nende eesmärkide saavutamiseks, sealhulgas ELi õigusaktide kogumi süstemaatiline stressitestimine ja tõhustatud dialoog sidusrühmadega. Selle eesmärgi saavutamiseks peab ka Sloveenia meetmeid võtma. 67 % ettevõtjatest leiab, et haldusmenetluste keerukus on nende ettevõtte jaoks Sloveenias äri tegemisel probleem[16]. Teatavates sektorites on regulatiivsed takistused suuremad kui ülejäänud ELis. Kutsealaste teenuste sektori regulatiivsete tõkete vähendamine muudaks sellesse sektorisse sisenemise lihtsamaks ning ühtlasi võib see parandada kvaliteeti ja alandada hindu ning aidata saavutada ELi lihtsustamiseesmärke. Esmajoones õiguselukutsed on reguleeritud rangemalt kui teistes ELi riikides. Eeldatavasti püsib olukord tööturul pingeline, sest elanikkond vananeb, ning seega mõjutavad nende kutsealade piirangud negatiivselt majandustegevust ja võivad pikas perspektiivis majanduskasvu piirata. OECD kaubanduse suhtes kehtivate piirangute indeksi kohaselt on Sloveenia teenuskaubanduse seisukohast üks kõige suuremate piirangutega liikmesriike.

(27) Viimastel aastatel on ettevõtluse dünaamilisus Sloveenias vähenenud. Uute ettevõtete loomine ja ebatõhusate ettevõtete likvideerimine on oluline, et ressursid saaks tõhusalt ümber suunata tootlikumate kasutusviiside ja innovaatilisemate toodete ja teenuste jaoks. 2020. aasta lõpuni oli ettevõtete turule sisenemine ja sealt lahkumine ELi keskmisest kõrgemal tasemel ning see näitas tugevat suutlikkust kohaneda uute võimalustega, kuid viimastel aastatel on märgata aeglustumist, mida põhjustab eeskätt ettevõtete turult lahkumise määra kahanemine. Kuigi ettevõtete turult lahkumist ei saa pidada eesmärgiks omaette, ei tohiks olemasoleva tootmisstruktuuri kaitsmise meetmed olla ülemäärased. Uute ettevõtete täiendav loomine ja kasv võiks aidata suurendada majanduse tootlikkust ja konkurentsivõimet.

(28) Sloveenia ettevõtted sõltuvad peamiselt pangalaenudest ja neil on harva võimalik kasutada võlakirjade või omakapitali jaoks finantsturge. 2023. aasta lõpus oli mittefinantsettevõtete kõigist rahastamisallikatest võetud pangalaenude osakaal Sloveenias sarnane ELi keskmisega, kuid börsil noteeritud aktsiate ja võlakirjade osakaal moodustas vaid kolmandiku ELi keskmisest. Kui peale laenukapitali oleks rohkem muud kapitali, võimaldaks see Sloveenia ettevõtetel teha suurema riskiga ambitsioonikamaid, arengule suunatud investeeringuid. Eriti riskikapitaliinvesteeringute suhe SKPsse on üks ELi madalamaid ning see takistab idufirmade kasvu. Institutsionaalsed investorid ei osale neil turgudel piisavalt. Omakapitali ja riskikapitali põhise rahastamise tingimuste täiendav parandamine, näiteks see, kui julgustatakse investeerimist pensionifondidesse ja kodumajapidamiste säästude investeerimist individuaalsete investeerimiskontode kaudu, võib aidata ligi meelitada rohkem väliskapitali ja hõlbustada innovatiivsete idufirmade laienemist.

(29) Vastavalt 2024. aasta Euroopa innovatsioonitegevuse tulemustabelile[17] jäi Sloveenia innovatsiooni tulemuslikkus 2024. aastal pisut alla ELi keskmise ja paranes aastatel 2017–2024 ELi keskmisest näitajast vähem. Avaliku sektori kulutused teadusuuringutele, ettevõtete kulutused teadusuuringutega mitteseotud innovatsioonile ja innovatsioonikulud töötaja kohta on Sloveenias endiselt suhteliselt väikesed. Et

16 „Businesses' attitudes to corruption in the EU" (Ettevõtete suhtumine korruptsiooni ELis), Eurobaromeetri aruanne (aprill 2024).

17 Euroopa innovatsioonitegevuse tulemustabel. Sloveenia.

Sloveenia saavutaks endale seatud eesmärgi saada 2030. aastaks juhtivaks novaatoriks, peaks ta kiirendama investeeringuid teadus- ja arendustegevusse kooskõlas oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegias võetud kohustustega. Asjakohaste õigusaktide täielik ja kiire rakendamine võiks luua hea aluse teadusuuringutesse investeerimiseks ja aidata kaasa selle eesmärgi saavutamisele.

(30) Komisjoni ettevõtjate kindlustunde uuringu[18] põhjal on Sloveenia tööstussektori ärijuhid alates 2021. aasta keskpaigast teatanud tööjõupuudusest kui olulisest aktiivsust piiravast tegurist. Vabade ametikohtade määr on ELi keskmise lähedal. Tööturu eeldatavalt pingeliseks jääva olukorra taustal tekitab muret üldine oskuste mittevastavus tööturu vajadustele. Olemasolevad oskused ei vasta tööturu nõudlusele. 2024. aastal oli vabade töökohtade määr sellistes olulistes sektorites nagu tööstus, ehitus ja teenused endiselt kõrge, kuigi võrreldes eelmise aastaga toimus väike langus. Peaaegu pooltel tööandjatel oli raskusi sobivate töötajate töölevõtmisega, seda ka kutseharidusega ja keskharidusjärgse haridusega isikute seas, ning see vähendas ettevõtete tootlikkust ja innovatsioonivõimet.

(31) Aastatel 2018–2022 halvenesid 15-aastaste põhioskused ning see on tulevikus oskuste arendamise seisukohast problemaatiline. 2015.–2018. aastal oli alasoorituse tase ELi sihttaseme (15 %) lähedal, kuid aastatel 2018–2022 tõusis see matemaatikas ja lugemises märkimisväärselt. Õpetajate nappus kasvab ja õpetaja elukutse atraktiivsuse säilitamine on muutunud probleemiks. 2022. aastal käis ligikaudu 42 % Sloveenia õpilastest koolis, kus õppetööd ohustas õpetajate puudumine.

(32) Vabade töökohtade andmete põhjal on vähe IKT-spetsialiste, eriti uusi IKT-eriala lõpetanuid. See tekitab probleeme digipöörde vajaduste rahuldamisel ettevõtlussektoris. Digioskuste puudumine on probleem kõigi täiskasvanute jaoks, kuid eriti nende jaoks, kes on töötud või kellel puudub juurdepääs digivahenditele. Eriti tuleks tähelepanu pöörata roheoskustele, sest paljudel erioskusi või eksperditeadmisi eeldavatel kutsealadel on suur töötajate nappus.

(33) Ühest küljest ei ole töötajatel tööturu jaoks vajalikke oskusi, seda ka digi- ning loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonnas, kuid teisalt on vähenenud täiskasvanuõppes osalemine. Sloveenia on oma 60 % osalusmäärast kaugel maas. Täiskasvanute digioskuste puudumine takistab paljusid suuremaid oskusi nõudvatesse sektoritesse liikumast. Kõige suuremad probleemid on eakatel ja madalama kvalifikatsiooniga inimestel, rändetaustaga ja mittetöötavatel inimestel.

(34) Praegu on 15 % riigi tööjõust sündinud välismaal. 2019. aastast saati on välismaalasest töötajate arv kasvanud 48,7 %. Enamik neist inimestest on madala kvalifikatsiooniga: igast kümnest inimesest üheksal on kõige rohkem alghariduse ja rohkem kui kolmandik saab miinimumpalka. Sloveenia tööturul on neist töötajatest kasu, kuid jätkuvalt napib inimesi kõrgemat kvalifikatsiooni eeldavatele töökohtadele. Vaatamata võetud meetmetele on koormavate õiguslike nõuete tõttu kuhjunud arvukalt võõrtöötajate esitatud taotlusi, mis on menetlemata.

(35) Tööjõu ja oskuste nappus takistab teenuste sujuvat osutamist eriti hooldus- ja õpetamissektoris. Vabade ametikohtade määr hooldussektoris ja koolides on endiselt suhteliselt kõrge. Olukorras, kus selliste teenuste osutajatel on raskusi vabade töökohtade täitmisega, suureneb olemasolevate töötajate töökoormus ja halvenevad

[18] Aegread, Euroopa Komisjon (europa.eu)

nende töötingimused veelgi. Konkurentsivõime ja majanduskasvu edendamiseks on eriti oluline suurendada tööjõu pakkumist, muu hulgas sellega, et stimuleeritakse veelgi eeskätt vanemate inimeste ja madalama oskuste tasemega töötajate osalemist tööturul, meelitatakse ligi töötajaid kolmandatest riikidest ning tugevdatakse võõrtöötajate integreerimist tööturule ja ühiskonda.

(36) Sloveenia energiaallikate jaotusest moodustavad endiselt olulise osa (58 %) fossiilkütused, millest suur osa imporditakse ja mis seega annavad oma panuse hindade tõusu ja volatiilsusesse, mis omakorda mõjutab konkurentsivõimet. Tuleb sihipäraselt tegutseda, et kiirendada taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu kõigis sektorites, energia salvestamise kasutuselevõttu ja energiatõhususe meetmete rakendamist.

(37) Võrgutasandi taastuvenergeetika paigaldiste, eriti tuulegeneraatorite loa- ja haldusmenetlused on ikka veel oluline kitsaskoht, sest keskkonna- ja munitsipaaltasandi menetlused on keerukad ja pikad ning võivad kesta mitu aastat. Sloveenias ei ole tuuleenergia tootmise võimsus viimasel kümnendil kasvanud, kuigi potentsiaali selleks on. Tuulegeneraatorite jaoks maakasutuse planeerimise üksikasjalike eeskirjadega spetsiaalsete alade määramine võiks aidata selle potentsiaali kasutusele võtta. Taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu võiks aidata kiirendada ka suutlikkuse suurendamine kohalikele omavalitsustele kättesaadavate koolituste ja täiendavate ressursside näol.

(38) Võrguga seotud piirangud, eriti jaotusvõrgu tasandil, takistavad üha rohkem taastuvenergia paigaldiste ühendamist (tagasi on lükatud üle 20 % madalpinge kohta esitatud taotlustest), mis tähendab, et vaja on tugevdamismeetmeid. Võrgu tugevdamise meetmeid on jätkuvalt rakendatud taaste- ja vastupidavusrahastu kaudu, kaasa arvatud RePowerEU peatüki alusel, kuid Sloveenia peab rohkem pingutama ja võtma muu hulgas kasutusele aruka võrgu komponendid. Riikliku rahastamisraamistiku ja erinevate ELi fondide, kaasa arvatud taaste- ja vastupidavusrahastu kaudu on jätkatud energiatõhususe parandamise meetmete rakendamist, eeskätt hoonete renoveerimist, kuid Sloveenia peab rohkem pingutama eeskätt selleks, et saavutada pikaajalise renoveerimisstrateegia eesmärk vähendada hoonete energiatarbimist 2030. aastaks 17 % võrreldes 2020. aastaga.

(39) Kestliku transpordi kasutuselevõtt on ülejäänud EList maha jäänud ning sõltuvus eraautodest on endiselt väga suur. Transpordi elektrifitseerimine on eriti vähene ning elektritarbimise osakaal energia lõpptarbimisest on transpordisektoris tühised 1,3 %. Kui ELi tasandil vähenes maanteetranspordi kasvuhoonegaaside heide aastatel 2005–2023, siis Sloveenias on see nähtavalt suurenenud. Taaste- ja vastupidavuskava alusel on pooleli mitu suurt investeeringut raudteesse ja elektromobiilsusse. Samas saab ühistranspordi kasutamist kindlasti veel suurendada.

(40) Sloveenia on kliimaga seotud riskide, eestkätt üleujutuste suhtes väga haavatav ning viimastel aastatel on aset leidnud mitu äärmuslikku ilmastikunähtust (nt metsa- ja maastikupõlengud 2022. aastal ja suurte üleujutustega tormid 2023. aastal). See avaldab negatiivset mõju riigi majandusele ja ühiskonnale – majanduslik kahju inimese kohta on Sloveenias ELi suurim. Kliimamuutustele vastupanu võimet on küll püütud suurendada, kuid probleemid on alles, eriti selles osas, mis puudutab üleujutuste vastaste kaitsemeetmete ja looduspõhiste lahenduste rakendamist ja keskkonnaalast juhtimist. Peale selle kasvab surve veevarudele ning looduse ja ökosüsteemide seisund halveneb jätkuvalt; mis vähendab veelgi Sloveenia kliima- ja veemajanduse kerksust ning juhib tähelepanu sellega seotud rahastamispuudujäägile.

(41) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu 2025. aastal euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada 2025. aasta soovitust euroala majanduspoliitika kohta. Soovitused 2, 3 ja 5 aitavad Sloveenial rakendada 2025. aasta soovituses sätestatud esimest euroala soovitust konkurentsivõime kohta, soovitused 4 ja 5 teist euroala soovitust vastupanuvõime kohta ning soovitus 1 euroala soovitust makromajandusliku ja finantsstabiilsuse kohta,

SOOVITAB Sloveenial võtta 2025. ja 2026. aastal järgmisi meetmeid.

1. Suurendada kooskõlas Euroopa Ülemkogu 6. märtsi 2025. aasta järeldustega üldisi kaitsekulutusi ja üldist kaitsevalmidust. Pidada kinni netokulude maksimaalsetest kasvumääradest, mille soovitas talle nõukogu 21. jaanuaril 2025, kasutades samal ajal suuremate kaitsekulutuste tegemiseks riikide vabastusklausliga võimaldatavat erandit eelarvereeglitest. Tagada sotsiaalkaitse puhul riigi rahanduse jätkusuutlikkus ja tasakaalustada maksutulu majanduskasvu soodustavamate ja kestlikumate allikatega. Parandada riigi rahanduse kvaliteeti kulutuste läbivaatamise rakendamisega.

2. Kiirendada riikliku taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki rakendamist, pidades silmas määruses (EL) 2021/241 sätestatud tähtaegu reformide ja investeeringute õigeaegseks lõpuleviimiseks. Kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide (ERF, JTF, ESF+) rakendamist, tuginedes vajaduse korral vahehindamisel pakutavatele võimalustele. Kasutada konkurentsivõime parandamiseks parimal viisil ELi vahendeid, sealhulgas programmi „InvestEU“ ja Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi võimalusi.

3. Lihtsustada õigusnorme, parandada regulatiivseid vahendeid ja vähendada ettevõtete, kaasa arvatud teatavate teenuste ja reguleeritud kutsealade halduskoormust ja teenustekaubanduse tõkkeid. Tugevdada konkurentsivõimet, edendades ettevõtluse dünaamilisust ja kiire kasvuga ettevõtete loomist, parandades omakapitaliinvesteeringute, sealhulgas riskikapitaliinvesteeringute, ja institutsionaalsete investorite ning teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni investeerimise tingimusi.

4. Kiirendada taastuvate energiaallikate ja energia salvestamise võimaluste kasutuselevõttu haldus- ja loamenetluste lihtsustamise ja kiirendamisega seeläbi, et määratakse kindlaks piirkonnad tuuleenergia paigaldiste jaoks ja suurendatakse lubade andmise suutlikkust kohalikul tasandil. Tugevdada elektrivõrgu taristut jaotustasandil ja võtta kasutusele aruka võrgu komponendid. Lisaks sellele kiirendada energiatõhususe parandamise meetmete rakendamist eeskätt ehitussektoris. Edendada transpordisektori elektrifitseerimist ja suunata investeeringud kestlikku transporti, eriti raudteesse. Tugevdada veelgi kliima- ja veemajanduse kerksust, parandades keskkonna- ja kliimamuutustega kohanemise juhtimist ja kiirendades kliimamuutustega kohanemise ja keskkonnameetmete rakendamist.

5. Tegeleda tööjõupuudusega, suurendades oskuste ja pädevuste, kaasa arvatud õpilaste põhioskuste ja rohe- ja digipöörde jaoks vajalike oskuste pakkumist ja omandamist. Hoogustada elukestvat õpet, eriti madala kvalifikatsiooniga ja eakamate töötajate jaoks. Suurendada Sloveenia atraktiivsust kõrgetasemeliste oskustega võõrtöötajate jaoks. Parandada töötingimusi, eeskätt hooldustöö ja õpetamise vallas.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja